OKM Kirjaamo

Lausunto
11.08.2017

TEM/1447/00.06.01/2017

Viite **OKM:n lausuntopyyntö ammatillisen koulutuksen reformin asetuksista (OKM/28/010/2017; 10.7.2017)**

Asia **Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön lausuntoa seuraavista ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvistä asetusluonnoksista:
- opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta
- opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa
- opetus- ja kulttuuriministeriön asetus oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista eduista koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen ajalta
- valtioneuvoston asetus ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
- valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta
- opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden oppilailta perittävien maksujen perusteista annetun opetusministeriön asetuksen muuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. **Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta**

   TEM:llä pitää kannatettavana, että myös perustutkintojen osalta osaamisalojen säätämisestä tutkintorakenneasetuksessa pääsääntöisesti luovutaan, ja osaamisaloista määrättäisiin tutkinnon perusteissa. Näin voidaan joustavoittaa tutkintorakenteen tulevaa kehittämistä ja parantaa koulutusjärjestelmän reagointikykyä työelämän muutoksiin.

2. **Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa**

   Eduskunnan hyväksymän uuden ammatillisen koulutuksen lain 37 §:n 4 momentissa säädetään työvoimakoulutuksen hakumenettelyä koskevasta poikkeuksesta. Selvyyden vuoksi olisi tarpeen todeta tämä ja henkilöstökoulutusta koskeva vastaava poikkeus myös asetuksessa tai ainakin sen perusteluissa, koska esim. oppisopimuskoulu-

tusta ja eräitä muita koulutuksen toteutusmuotoja koskevat poikkeukset siellä on todettu.

TEM näkee lähtökohtaisesti myönteisenä esityksen kielikokeen ja vähimmäisosaamistasovaatimuksen poistamisesta sekä tarvittavaa kielitaitoa koskevan koulutuksen järjestäjän harkinnan lisäämisestä. Hyvin toteutettuna esitys voi parantaa maahanmuuttajien ja muiden kotimaisia kieliä taitamattomien ammatillisen osaamisen kehittämismahdollisuuksia. ja sitä kautta nopeuttaa heidän pääsyään työmarkkinoille. Tällöin lähtökohtana olisi kielitaidon kehittymisen tukeminen opintojen aikana niin, että opiskelijalla olisi tosiasialliset mahdollisuudet edetä opinnoissa ja saavuttaa näin ollen opintojen päättyessä ammatissa tarvittava kielitaito.

Tapauskohtaisen harkinnan lisäämisen kääntöpuoli ja riski on kuitenkin se, että koulutukseen hakevien tasavertainen kohtelu voi vaarantua. Ääritapauksissa yksilöllisestä harkinnasta voi myös muodostua hakijoita syrjivä karsinnan väline, jolla kielellistä lisätukea ja ohjausta tarvitsevia henkilöitä suljetaan koulutuksen ulkopuolelle. Koulutuksen järjestäjien välillä voi syntyä soveltamiskäytännöissä eroja, joiden johdosta maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kynnys päästä koulutukseen voi vaihdella oppilaitoskohtaisesti ja koulutusaloittain merkittävästikin.

Asetusluonnoksen perustelumuistiossa todetaan s. 5 ylimmässä kappaleessa, että "Koulutuksen järjestäjä ... arvioisi, onko hakijalla ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 38 §:ssä tarkoitetut riittävät **kielelliset edellytykset** tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseksi tai tutkinnon suorittamiseksi." Kuitenkaan eduskunnan hyväksymässä lakitekstissä ei 38 §:ssä mainita lainkaan nimenomaan kielellisiä edellytyksiä vaan säädetään yleisellä tasolla arvioitavaksi, onko hakijalla "riittävät edellytykset". Myöskään hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei tarkenneta mitä riittävillä edellytyksillä tarkoitetaan.

TEM katsoo, että tältä osin asetuksen perusteluja tulisi täsmentää ja esimerkiksi antaa koulutuksen järjestäjille yleisiä suuntaviivoja kielitaidon arvioimiselle sekä opiskelijaksi ottamiselle määritellyn kielitaidon lähtötasovaatimusten asettamiselle. Lisäksi soveltamiskäytäntöä olisi syytä seurata ja arvioida, jotta voidaan tehdä mahdolliset täsmennykset asetukseen.

3. **Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista eduista koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen ajalta**

TEM:llä ei ole huomautettavaa asetusluonnokseen.

4. **Valtioneuvoston asetus ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta**

TEM:llä ei ole huomautettavaa asetusluonnokseen.

5. **Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta**

TEM:llä ei ole huomautettavaa asetusluonnokseen.

6. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden oppilailta perittävien maksujen perusteista annetun opetusministeriön asetuksen muuttamisesta.

Osa työvoimakoulutuksesta on eduskunnan hyväksymän uuden ammatillisen koulutuksen lain nojalla siirtymässä OKM:n vastuulle vuoden 2018 alusta lukien. Lain 105 §:n 3 momentissa säädetään, ettei työvoimakoulutuksen opiskelijoilta peritä 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuja opiskelija- tai oppimateriaalimaksuja. Tämä vastaa nykytilaa, koska julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla toteutetussa työvoimakoulutuksessa ei opiskelijoilta voida periä maksuja opetuksesta eikä oppimateriaaleista. Asiantila tulee tältä osin säilymään ennallaan myös TEM:n vastuulle jäävässä ei-tutkintoon johtavassa ammatillisesti suuntautuneessa työvoimakoulutuksessa sekä työvoimakoulutuksena toteutettavassa kotoutumiskoulutuksessa. OKM:n asetuksen perustelumuistion nykytilan kuvauksessa ei työvoimakoulutusta ole lainkaan tuotu esiin, vaikka työvoimakoulutus on uusi tehtävä OKM:lle. TEM katsoo, että tämä näkökulma olisi selvyyden vuoksi tarpeen todeta perustelumuistiossa.

Koska OKM:n rahoittaman työvoimakoulutuksen maksuttomuudesta on säädetty uudessa laissa, TEM:llä ei ole huomautettavaa varsinaiseen asetusluonnokseen.

Kimmo Ruth
Työmarkkinaneuvos
Osastopäällikön sijaisena

Teija Felt
Työmarkkinaneuvos